

SALAMANSKA KONVENCIJA

KONVENCIJA O EVROPSKIM INSTITUCIJAMA VISOKOŠKOLSKOG OBRAZOVANJA

Stvaranje Evropskog područja visokoškolskog obrazovanja

Salamanca, 29-30. mart 2001.

Preko 300 evropskih institucija visokoškolskog obrazovanja i njihove glavne predstavničke organizacije okupile su se u Salamanci od 29. do 30. marta 2001. godine. Njihova namjera je bila da pripreme svoje ulazne podatke za Praški sastanak ministara visokoškolskog obrazovanja u zemljama koje su uključene u Bolonjski proces; one su se dogovorile o slijedećim ciljevima, principima i prioritetima:

Stvaranje budućnosti

Evropske institucije visokoškolskog obrazovanja ponovo potvrđuju svoju podršku principima Bolonjske deklaracije i privrženost stvaranju Evropskog područja visokoškolskog obrazovanja do kraja decenije. One vide osnivanje Asocijacije evropskih univerziteta (EUA) u Salamanci kao simboličnu i praktičnu vrijednost u djelotvornijem prenošenju svog glasa vladama i društvu i time ih podržavajući u uobličavanju vlastite budućnosti u Evropskom području visokoškolskog obrazovanja.

I. Principi

Autonomija s odgovornošću

Napredak zahtijeva da evropski univerziteti budu ovlašteni da djeluju u skladu sa vodećim principima autonomije s odgovornošću. Kao autonomni i odgovorni pravni, obrazovni i društveni subjekti, oni potvrđuju svoju privrženost principima Magna Charta Universitatum od 1988. i, naročito, principu akademske slobode. Tako, univerziteti moraju biti u mogućnosti da stvaraju svoje strategije, odabiraju prioritete u nastavi i naučnom istraživanju, raspoređivati svoja sredstva, profilirati nastavne planove i programe i postaviti kriterije za prijem profesora i studenata. Evropske institucije visokoškolskog obrazovanja prihvataju izazove rada u konkurentskom okruženju kod kuće, u Evropi i u svijetu, ali da bi to uradile, potrebna im je određena upravna sloboda, lagan regulatorni okvir koji ih podržava i pošteno finansiranje, ili će biti dovedene u nepovoljan položaj za saradnju i natjecanje. Dinamika potrebna za završetak Evropskog područja visokoškolskog obrazovanja ostat će neispunjena ili će dovesti do nejednakog natjecanja ako sadašnja pretjerana regulativnost i vrlo precizna administrativna i finansijska kontrola visokoškolskog obrazovanja bude održana u mnogim zemljama.

Natjecanje služi kvalitetu u visokoškolskom obrazovanju, ne isključuje saradnju i ne može se svesti na komercijalni koncept. U nekim zemljama u Evropi univerziteti još uvijek nisu u poziciji da se natječu pod jednakim uslovima, a naročito se suočavaju s neželjenim "odlivom mozgova" u Evropi.

Obrazovanje kao javna odgovornost

Evropsko područje visokoškolskog obrazovanja mora se izgraditi na evropskim tradicijama obrazovanja kao javne odgovornosti; na širokom i otvorenom pristupu dodiplomskim, kao i postdiplomskim studijama; obrazovanju za lični razvoj i učenju tokom cijelog života; građanskim pravima, kao i kratkoročnoj i dugoročnoj društvenoj važnosti.

Visokoškolsko obrazovanje zasnovano na naučnom istraživanju

Pošto je naučno istraživanje pokretačka snaga visokoškolskog obrazovanja, stvaranje Evropskog područja visokoškolskog obrazovanja mora ići ruku pod ruku sa Evropskim područjem naučnog istraživanja.

Organizaciona raznovrsnost

Evropsko visokoškolsko obrazovanje karakteriše raznovrsnost u pogledu jezika, nacionalnih/državnih sistema, tipova i profila institucija i orijentacije nastavnih planova i programa. Istovremeno, budućnost mu zavisi od njegove sposobnosti da ovu raznovrsnost djelotvorno organizuje radi stvaranja pozitivnih rezultata radije nego poteškoća, a fleksibilnosti radije nego nejasnoće. Visokoškolske obrazovne institucije žele da grade na konvergenciji – naročito na opštim elementima koji su zajednički preko granica u određenom tematskom području – i da raznolikost tretiraju kao prednost radije nego razlog za nepriznavanje ili isključivanje. Te se institucije obavezuju da će stvoriti dovoljno samoregulative kako bi osigurale minimalni nivo kohezije da njihovi napori na kompatibilnosti ne budu potkopani sa previše različitosti u definiciji i primjeni kredita, glavnih kategorija stepena i kriterijuma kvaliteta.

II. Ključna pitanja

Kvalitet kao osnovni element izgradnje

Evropsko područje visokoškolskog obrazovanja treba graditi na akademskim osnovnim vrijednostima i ispunjavati istovremeno očekivanja korisnika, tj. pokazujući kvalitet. Zaista, ocjena kvaliteta mora uzeti u obzir ciljeve i misiju institucija i programa. To zahtijeva ravnotežu između inovacija i tradicije, akademske izvrsnosti i društveno-ekonomske relevantnosti, koherentnost nastavnih planova i programa i studentsku slobodu izbora. To obuhvata nastavu i naučno istraživanje, kao i upravljanje i administraciju, reagovanje na potrebe studenata i pružanje neobrazovnih usluga. Nije dovoljan inherentni kvalitet, njega treba pokazati i garantovati da bi ga priznali i vjerovali mu studenti, partneri i društvo kod kuće, u Evropi i u svijetu.

Kvalitet je osnovni i temeljni uslov za povjerenje, relevantnost, mobilnost, kompatibilnost i atraktivnost u Evropskom području visokoškolskog obrazovanja.

Izgradnja povjerenja

Kao što naučno istraživanje ima međunarodnu dimenziju, tako je ima i osiguranje kvaliteta u visokoškolskom obrazovanju. U Evropi osiguranje kvaliteta se ne bi trebalo zasnivati na jedinstvenoj agenciji koja provodi opšti paket standarda. Put u budućnost bit će izrada mehanizama na evropskom nivou za uzajamno prihvatanje rezultata osiguranja kvaliteta, sa

"akreditacijom" kao jednom mogućom opcijom. Ti bi mehanizmi trebalo da poštuju nacionalne, jezičke i disciplinarne razlike, a ne preopterećivati univerzitete.

Relevantnost

Relevantnost za evropsko tržište rada treba da se odrazi na različite načine na nastavne planove i programe, ovisno od toga da li su stečene sposobnosti za zapošljavanje nakon prvog ili drugog stupnja. Mogućnost zapošljavanja u perspektivi učenja tokom cijelog života najbolje se ostvaruje kroz inherentnu vrijednost kvaliteta obrazovanja, raznolikost pristupa i profila predmetnih studija/kurseva/, fleksibilnost programa sa višestrukim ulaznim i izlaznim tačkama i razvijanjem transverzalnih vještina i sposobnosti, kao što su komunikacija i jezici, sposobnost mobilizacije znanja, rješavanje problema, timski rad i društveni procesi.

Mobilnost

Slobodna mobilnost studenata, osoblja i diplomiranih studenata je suštinska dimenzija Evropskog područja visokoškolskog obrazovanja. Evropski univerziteti žele podstaknuti više mobilnosti - i "horizontalnog" i "vertikalnog" tipa – i ne vide virtualnu mobilnost kao zamjenu za fizičku mobilnost. Oni su spremni koristiti postojeće instrumente za priznavanje i mobilnost (ECTS, Lisabonska konvencija, dodatak uz diplomu, NARIC/ENIC mreža) pozitivno i fleksibilno. U pogledu značaja nastavnog osoblja sa evropskim iskustvom, univerziteti žele eliminisati nacionalne uslove i druge prepreke i destimulanse za akademske karijere u Evropi. Međutim, potreban je i opšti evropski pristup virtualnoj mobilnosti i transnacionalnom obrazovanju.

Kompatibilne kvalifikacije na dodiplomskom i postdiplomskom nivou

Institucije visokoškolskog obrazovanja podržavaju potez ka okviru kompatibilnih kvalifikacija zasnovanom na glavnoj artikulaciji u dodiplomskom i postdiplomskom studiju. Postoji široka saglasnost da za prve stepene treba tražiti od 180 do 240 ECTS poena, ali treba da budu raznovrsni za zapošljavanje ili uglavnom priprema za dalje, postdiplomske studije. Pod određenim okolnostima univerzitet može odlučiti da ustanovi integrisani nastavni plan i program koji direktno vodi do magisterija. Mreže koje se zasnivaju na predmetu imaju da odigraju važnu ulogu kod donošenja takvih odluka. Univerziteti su ubijeđeni u korist sistema akumulacije i transfera kredita zasnovanog na ECTS i na njihovom osnovnom pravu da odlučuju o prihvatljivosti kredita postignutih drugdje.

Atraktivnost

Evropske institucije visokoškolskog obrazovanja žele da budu u poziciji da privuku talente iz cijelog svijeta. To zahtijeva akciju na institucionalnom, nacionalnom i evropskom nivou. Posebne mjere obuhvataju prilagođavanje nastavnih planova i programa, stepene razumljive u Evropi i izvan nje, vjerodostojne mjere za osiguranje kvaliteta, programe koji se predaju na glavnim svjetskim jezicima, adekvatno informisanje i marketing, prihvatne službe za strane studente i profesore, te strateško povezivanje u mrežu. Uspjeh zavisi i od brzine uklanjanja propisa kojima se zabranjuje i ograničava imigracija i tržište rada.

Evropske institucije visokoškolskog obrazovanja priznaju da njihovi studenti trebaju i zahtijevaju kvalifikacije koje mogu djelotvorno koristiti za svrhe svog studija i karijere širom Evrope. Institucije i njihove mreže i organizacije priznaju svoju ulogu i

odgovornost u tom pogledu i potvrđuju spremnost da se shodno tome organizuju u okviru autonomije.

Institucije visokoškolskog obrazovanja pozivaju vlade, u njihovom nacionalnom i evropskom kontekstu, da pomognu i podstaknu promjenu i obezbijede okvir za koordinaciju i vođenje ka konvergentnosti. One potvrđuju sposobnost i spremnost da iniciraju i podrže progres u zajedničkom nastojanju u svom nacionalnom i evropskom kontekstu, da pomognu i podstaknu promjenu i obezbijede okvir za koordinaciju i usmjerenje ka konvergentnosti. One potvrđuju sposobnost i spremnost da iniciraju i podrže progres u okviru zajedničkog nastojanja

- da redefinišu visokoškolsko obrazovanje i naučno istraživanje za cijelu Evropu;
- da reformišu i podmlade nastavne planove i programe i visokoškolsko obrazovanje u cjelini;
- da pojačaju i grade na dimenziji naučnog istraživanja u visokoškolskom obrazovanju;
- da usvoje uzajamno prihvatljive mehanizme za evaluaciju, osiguranje i sertifikaciju kvaliteta;
- da grade na zajedničkim elementima s evropskom dimenzijom i osiguraju kompatibilnost između različitih institucija, nastavnih planova i programa i stepena;
- da promovišu mobilnost studenata i osoblja i mogućnosti zapošljavanja diplomiranih studenata u Evropi;
- da podrže napore na modernizaciji univerziteta u zemljama sa najvećim izazovima Evropskog područja visokoškolskog obrazovanja;
- da prihvate izazove da budu razumljivi, atraktivni i konkurentni kod kuće, u Evropi i svijetu; i
- da nastave smatrati visokoškolsko obrazovanje suštinskom javnom odgovornošću.